

Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas: Mokestinių lengvatų MTEP atvejo studija

(Galutinės vertinimo ataskaitos 16 priedas)

2019 m. balandžio 5 d.

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Dokumentą parengė UAB „PricewaterhouseCoopers“
Vertinimas atliktas pagal 2018 m. liepos 31 d. paslaugų teikimo sutartį Nr.
14P-45 tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir ūkio subjektų
grupės UAB „PricewaterhouseCoopers“ UAB „ESTEP Vilnius“

TURINYS

1	SITUACIJOS ANALIZĖ	3
2	MOKESTINIŲ LENGVATŲ MTEP KONTEKSTO ĮVERTINIMAS.....	6
3	MOKESTINIŲ LENGVATŲ MTEP POVEIKIO ĮVERTINIMAS.....	11
4.	PROBLEMAS IR REKOMENDACIJOS	13

1 SITUACIJOS ANALIZĖ

Mokestinės lengvatos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (toliau – MTEP) yra viena iš svarbiausių viešosios politikos fiskalinių priemonių, siekiant didinti investicijas į MTEP veiklą. MTEP veikla leidžia didinti šalies įmonių našumą, konkurencingumą bei verslo aplinkos patrauklumą. Mokestinių lengvatų MTEP veiklai populiarumas Europoje nuolat auga. Šiuo metu vienokią ar kitokią MTEP lengvatos formą siūlo 26 iš 28 ES šalių. Pagrindiniai mokestinių lengvatų tipai MTEP veiklą vykdančioms verslo subjektams pateikti žemiau esančioje lentelėje.

1 lentelė. Pagrindinių mokestinių lengvatų tipai MTEP veiklą vykdančioms verslo subjektams ES

Mokestinės lengvatos tipas	Aprašymas	Skaičius ES šalių, taikančių lengvatą
Mokesčių kreditas (angl. <i>tax credit</i>)	Verslo subjekto visos mokamo mokesčio (pelno, pajamų) sumos sumažinimas tam tikru dydžiu	16
Padidinti sąnaudų atskaitymai (angl. <i>enhanced allowances of expenditures</i>)	Verslo subjekto sąnaudų, kurias galima atskaityti iš mokesčių, padidinimas tam tikru dydžiu	14
Pagreitintas nusidėvėjimas (angl. <i>accelerated depreciation</i>)	Trumpesnių nei standartiniai nusidėvėjimo normatyvų taikymas verslo subjekto ilgalaikiam turtui	9
Intelektinės nuosavybės pajamų lengvata (angl. <i>patent box</i>)	Mokesčio už iš intelektinės nuosavybės perleidimo gautas pajamas sumažinimas	11

Šaltinis: European Commission, A Study on R&D Tax Incentives, 2014, Pelno mokesčio įstatymas ir „Investavimo į MTEPI, MTEPI išlaidų apskaitos ir MTEPI projektavimo praktika ir tendencijos“

2008 m. Lietuvoje buvo pradėta taikyti pelno mokesčio lengvata MTEP. Mokesčių lengvatos MTEP yra taikomos tik mažinant pelno mokestį, kitiems mokesčiams lengvatos nėra taikomos. Kitose ES šalyse, kaip Belgijoje, Prancūzijoje, Liuksemburge, Vengrijoje, Nyderlanduose ar Švedijoje mokestinės lengvatos taikomos su darbo užmokesčiu susijusiems mokesčiams. Iš aukščiau minėtų lengvatų, Lietuvoje taikomos trys, kurios plačiau aprašytos žemiau esančioje lentelėje:

2 lentelė. Pagrindinių mokestinių lengvatų tipai MTEP veiklą vykdančioms verslo subjektams Lietuvoje

Mokestinės lengvatos tipas	Aprašymas	Taikymas Lietuvoje
Mokesčių kreditas (angl. <i>tax credit</i>)	Verslo subjekto atskirų mokamų mokesčių (pelno, pajamų) sumos sumažinimas tam tikru dydžiu	Netaikoma
Padidinti sąnaudų atskaitymai (angl. <i>enhanced allowances of expenditures</i>)	Verslo subjektui leidžiama tris kartus iš pajamų atskaityti įmonių sąnaudas, patirtas atliekant MTEP, taip pat įsigyjant paslaugas, tiesiogiai susijusias su MTEP veiklomis ir būtinas MTEP veiklai vykdyti. Tai papildoma paskata, nes įprastai sąnaudos atskaitomos tik vieną kartą	Taikoma
Pagreitintas nusidėvėjimas (angl. <i>accelerated depreciation</i>)	Verslo subjektui leidžiama nurašyti į sąnaudas MTEP veikloje naudojamo turto įsigijimo kainą per dvejus metus (įprastai ši kaina į sąnaudas perkeliama per 3–8 metus);	Taikoma
Intelektinės nuosavybės pajamų lengvata (angl. <i>patent box</i>)	Pelno mokesčio tarifo sumažinimas nuo 15 proc. iki 5 proc. pelno daliai, apskaičiuotai iš įmonės MTEP veikloje sukurto (intelektinės nuosavybės) turto naudojimo, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn gautų pajamų (atskaičius šioms pajamoms tenkančius leidžiamus atskaitymus ir ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus)	Taikoma

Mokesčių kreditas

Mokesčių kreditas MTEP pradėtas taikyti dar 1983 m. Prancūzijoje, nustačius, kad MTEP veiklos lygis atsilieka nuo pažengusių šalių. Kaip ir Lietuvos atveju dabar, taip ir Prancūzijoje devintajame dešimtmetyje buvo nustatyta, kad MTEP veikloje privatus sektorius – silpnas. Mokesčių kreditas dažniausiai taikomas finansuoti darbo išteklių sąnaudas ir techninius išteklius, reikalingus MTEP veiklai.

Mokesčių kreditas skatina investuoti į MTEP ir jaunas įmones, kurios pelno neturi ar jis neženklus, nes jos ypač jautrios apyvartinio kapitalo trūkumui, kurį iš dalies sprendžia mokesčių kreditas. Mokesčių kreditas skatina ir dideles įmones, kurios numačiusios agresyvias investicijas į MTEP veiklą. Tai ypač svarbu skatinant MTEP startuolius (angl. *start-up*) tiek kurtis, tiek padedant jiems augti.

ES komisijos studijoje „A Study on R&D Tax Incentives“ nustatyta, kad jaunos įmonės ir startuoliai, o ne mažos ir vidutinės įmonės, tikėtina, bus inovacijų variklis. Būtent jaunų ir inovatyvių įmonių skatinimas prisidės tiek prie inovatyvios šalies kūrimo, tiek prie šalies ekonomikos lankstumo. Prancūzija šiuo metu taiko mokesčių lengvatų schemą, kuri yra orientuota į jaunas, inovatyvias įmones (pranc. *Jeunes Entreprises Innovantes*).

Padidintas sąnaudų atskaitymo taikymas

Padidintų MTEP sąnaudų atskaitymo modelis taikomas 14-oje ES šalių ir Lietuva yra viena iš jų. Lietuvoje ši lengvata leidžia susimąžinti apmokestinamąjį pelną iki 3 kartų MTEP leidžiamų sąnaudų dydžiu. Esant šiai lengvatai, įmonės gali strategiškai atidėti MTEP investicijas, jei planuojamos MTEP sąnaudos viršys planuojamą pelną per artimiausius 3–5 metus. Ši lengvata nėra patraukli jaunoms įmonėms, kurių apmokestinamasis pelnas mažas, jo nėra, ar tuo atveju, kai pradedančiai įmonei taikomas lengvatinis 5 proc. pelno mokestis.

3 lentelė. Padidintų sąnaudų atskaitymo mechanizmas ir aprašymas

Tipas	Mechanizmas	Aprašymas
Padidinti sąnaudų atskaitymai (angl. <i>enhanced allowances of expenditures</i>)	Iš apmokestinamojo pelno atimama su MTEP veikla susijusių tinkamų sąnaudų suma	Įmonei, vykdančiai MTEP veiklą, leidžiama atskaityti su MTEP susijusias sąnaudas iš apmokestinamųjų pajamų 3 kartus, t. y. sumažinti mokamą pelno mokestį.-

Leidžiamos atskaityti MTEP sąnaudos:

- Darbo užmokestis, PSD, VSD;
- Komandiruočių sąnaudos;
- MTEP darbuose sunaudotų žaliavų ir medžiagų sąnaudos, kito trumpalaikio turto sąnaudos;
- Sąnaudos, patirtos perkant paslaugas, tiesiogiai susijusias su MTEP veiklomis ir būtinas MTEP veikloms atlikti;
- Sąnaudos, patirtos įsigyjant MTEP sudedamuosius darbus iš kito fizinio ar juridinio asmens, jei įsigyti darbai atlikti Europos ekonominės erdvės valstybėje arba valstybėje, su kuria yra sudaryta ir taikoma dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis;
- PVM, kuris pagal PVM įstatymą negali būti atskaitomas.

Pagreitintas nusidėvėjimas

Taikant pagreitinto nusidėvėjimo lengvatą MTEP veikloje naudojamam ilgalaikiam turtui, dėmesys turėtų būti atkreiptas į PMĮ 18 str. 1 dalį. Ši dalis reglamentuoja MTEP veikloje naudojamo ilgalaikio turto pagreitintą nusidėvėjimą. Įmonė pati turi nusistatyti ilgalaikio turto, naudojamo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veikloje, nusidėvėjimo (amortizacijos) laikotarpį, tačiau ne trumpesnę, negu PMĮ 1 priede nustatyti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai metais (žr. 4 lentelė.). MTEP veikloje naudojamas turtas yra toks turtas, kuris iš esmės (daugiausiai), bet ne epizodiškai, naudojamas MTEP veikloje.

4 lentelė. Leidžiamas turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai MTEP investicijoms

Turto grupė	Įprastas laikotarpis	MTEP
Mašinos ir įrengimai	5	2
Įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)	8	2
Kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)	3	2
Programinė įranga	3	2
Įsigytos teisės	3	2
Kitas materialus/nematerialus turtas	4	2

Šaltinis: LR pelno mokesčio įstatymas (18 straipsnis)

Pagreitintas nusidėvėjimas suteikia įmonėms galimybę sumažinti pelno mokestį. Taip pat leidžia susigrąžinti dalį lėšų anksčiau, tačiau nominaliai situacija nepasikeičia. Verslo subjektui nauda pasireiškia tik dėl pinigų nuvertėjimo efekto sumažėjimo.

Šios lengvatos trūkumai yra panašūs į padidintų MTEP sąnaudų atskaitymo lengvatos trūkumus – neaktuali mažoms ir jaunoms įmonėms, kurios nori vykdyti sparčią plėtrą, jų apmokestinamasis pelnas yra mažas, ar jo visai nėra. Taip pat ateityje susimokėti pelno mokestį teks nuo tos pačios sumos, t. y. nominali sumokėto pelno mokesčių suma 5–8 metų laikotarpiu nepakinta.

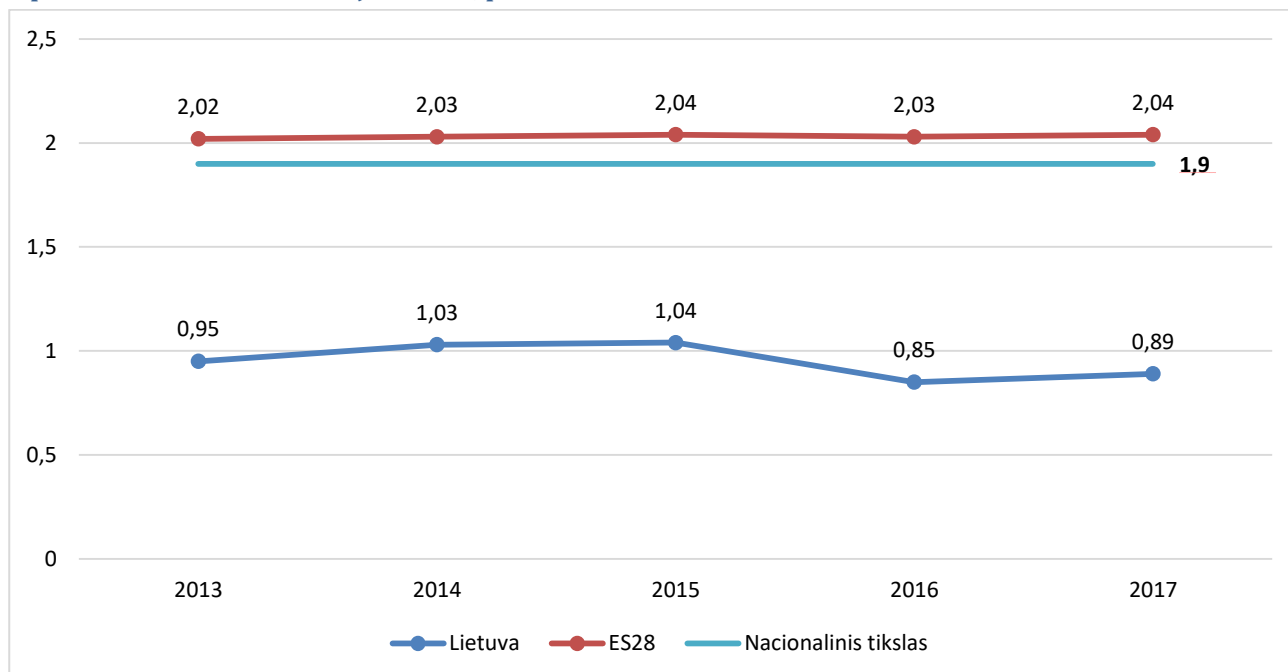
Intelektinės nuosavybės pajamų lengvata

Nuo 2018 m. sausio 1 d. teisės aktuose įtvirtinta nauja pelno mokesčio lengvata įmonėms, investuojančioms į MTEP. Apmokestinamojo pelno dalis, nustatyta pagal PMĮ 5 str. 7 dalyje patvirtintą formulę, apskaičiuota iš pačių vienetų vykdomoje mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veikloje sukurto turto naudojimo, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn gautų pajamų (įskaitant honorarus ir kompensacijas už pažeistas intelektinės nuosavybės teises) atskaičius šioms pajamoms tenkančius leidžiamus atskaitymus ir ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus, apmokestinama taikant 5 proc. mokesčio tarifą.

2 MOKESTINIŲ LENGVATŲ MTEP KONTEKSTO ĮVERTINIMAS

Vienas iš penkių pagrindinių ES tikslų, numatytų įgyvendinti iki 2020 m., yra investuoti 3 proc. ES BVP į mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklą. Lietuva yra įsipareigojusi įgyvendinti „Europa 2020“ strategijos prioritetus ir **nacionaliniu lygiu iškėlusį tikslą į MTEP veiklą investuoti 1,9 proc. BVP**. 2017 m. išlaidos MTEP sudarė 0,89 proc. BVP arba 371,7 mln. Eur ir palyginti su 2016 m., išaugo 13 proc., tačiau liko 4,6 proc. mažesnės nei 2015 m. Sumažėjimą labiausiai lėmė sumenkusios užsienio šalių investicijos į MTEP veiklą Lietuvoje. Vertinant pagal investicijų į MTEP santykį, Lietuva beveik dvigubai pralenkė kaimyninę Latviją (0,44 proc. BVP 2016 m.), tačiau smarkiai atsiliko nuo visų 28 ES valstybių narių MTEP veiklai skiriamų išlaidų santykio su BVP vidurkio, kuris siekia 2,03 proc. BVP.

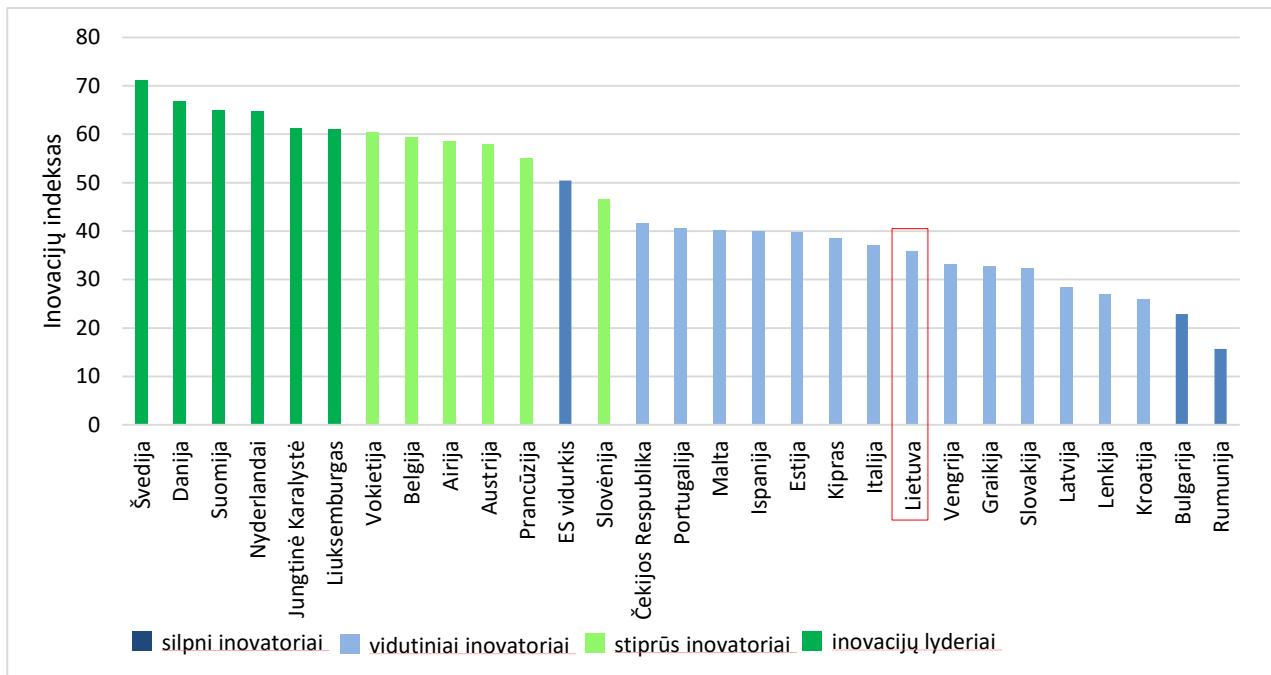
1 pav. Išlaidos MTEP Lietuvoje ir ES28, proc. nuo BVP

Šaltinis: Eurostat

MTEP veiklos išlaidų tendencijos rodo, kad investicijų į MTEP lygis reikšmingai atsilieka nuo užsibrėžto tikslo, todėl būtina įvairiomis priemonėmis skatinti MTEP veiklą ir plėsti jos taikymą aukštos pridėtinės vertės produktus ir paslaugas sukuriančiose srityse.

2 pav. Lietuva Europos inovacijų švieslentėje 2017 m.

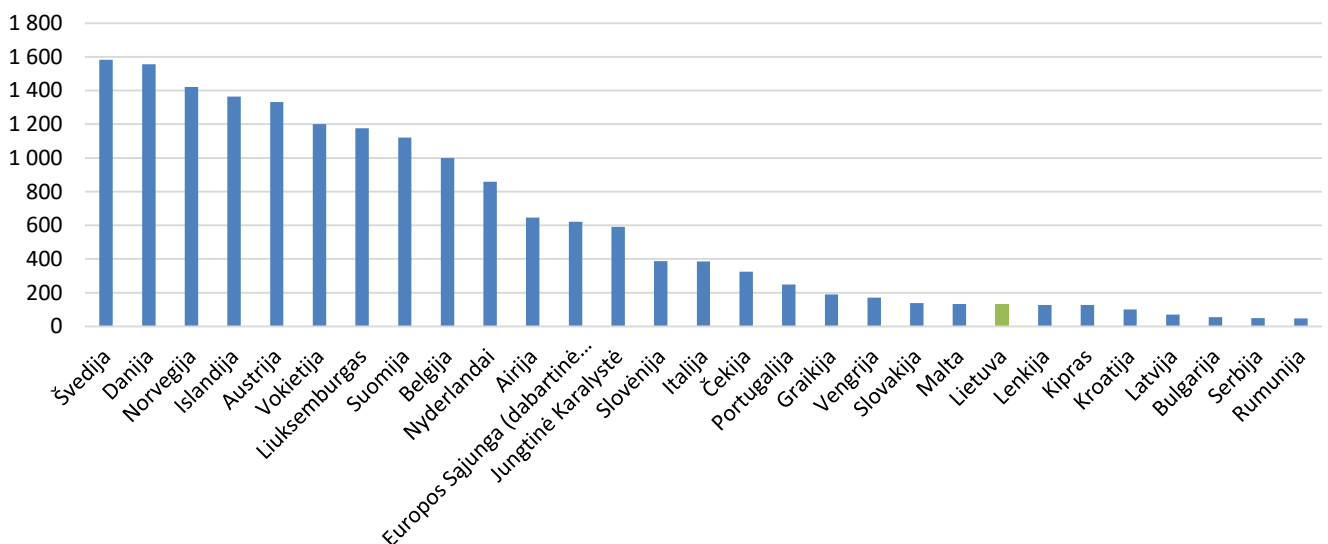

Šaltinis: Europos Komisija

Pagal PMĮ 2 str. 18 d. ir jos komentarą, **pagrindinis kriterijus**, pagal kurį MTEP veikla atskiriama nuo kitų veiklos rūšių, yra tas, kad MTEP būtų apčiuopiamas naujumo elementas ir mokslinio ir (arba) technologinio neapibrėžtumo sprendimas (t. y. asmeniui, gerai susipažinusiame su visiems prieinamomis pagrindinėmis žiniomis konkrečioje srityje, problemos sprendimas nėra lengvai matomas). MTEP projektu turi būti siekiama mokslinės ar technologijų pažangos, o šio projekto rezultatas turi būti reikšmingas ne tik jį inicijavusiai bei vykdyusiai įmonei.

Lietuvoje vidinės išlaidos MTEP veiklai vienam gyventojui, palyginus su kitomis ES šalimis, ženkliai atsilieka, t. y. 79 proc. žemiau ES vidurkio ir siekia 131 Eur/gyventojui. (žr. 3 pav.).

3 pav. Vidinės išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (GERD), eurai gyventojui, 2017 m.

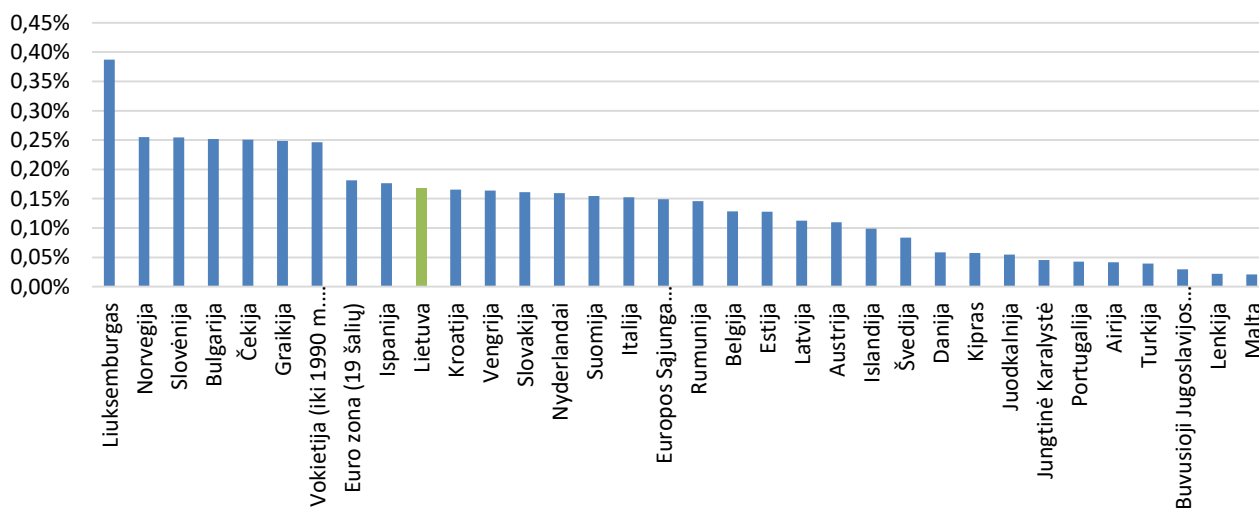
Šaltinis: Eurostat

Lietuvoje MTEP veikla labai netolygiai pasiskirsčiusi tarp viešojo ir privataus sektorių. 4 pav. matyti, kad Lietuva pagal aktyvios populiacijos dalį viešojo sektoriaus MTEP veikloje ir aukštojo mokslo MTEP veikloje net viršija ES vidurkį, t. y. resursų kiekis viešajame ir aukštojo mokslo sektoriuose pakankamas, tai rodo viešojo sektoriaus veiklos neefektyvumą ir sukuriama per mažą pridėtinę vertę.

Tačiau, kaip matyti 5 pav., privačiame sektoriuje MTEP veiklose dirbančiųjų populiacijos dalis yra 0,5 procentinio punkto mažesnė nei ES28 vidurkis. Lietuvoje šis rodiklis siekia viso 0,18 proc.

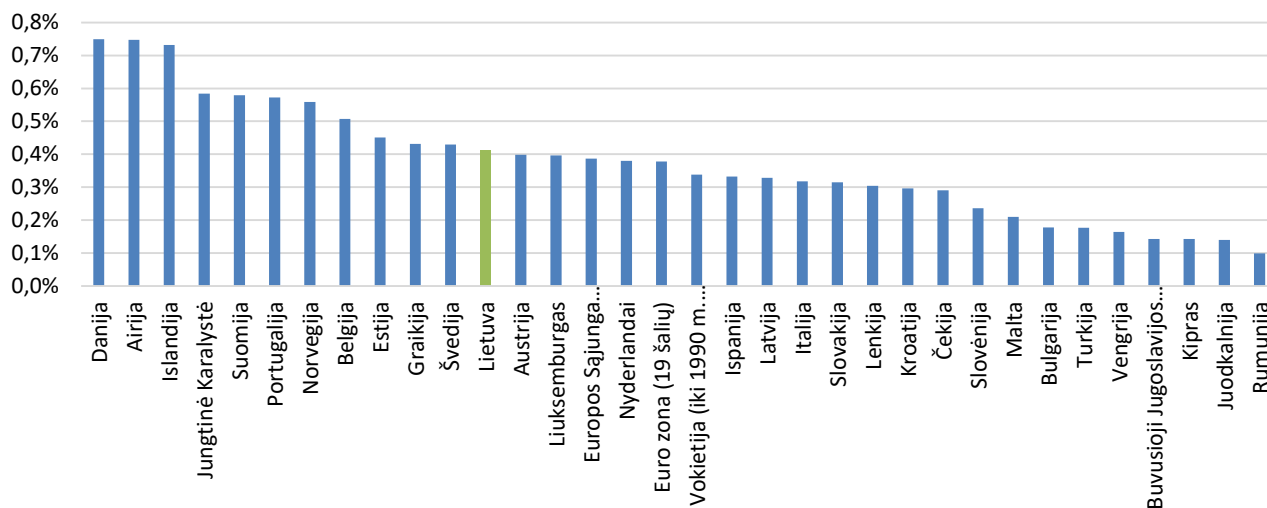
Šie statistiniai duomenys atskleidžia problemą, kad įmonėms, kurios užsiima produktų, paslaugų ir procesų tobulinimu, nėra galimybių taikyti lengvatų už MTEP vykdomą veiklą, paskatos nepakankamos ar susijusios su per didele rizika. Tai iš dalies lemia, kad nėra daug didelių įmonių, kurios pajėgios išlaikyti nuosavus, MTEP veikla užsiimančius darbuotojus.

4 pav. Aktyvios populiacijos dalis viešojo sektoriaus MTEP veikloje pagal etatų skaičių 2016 m.

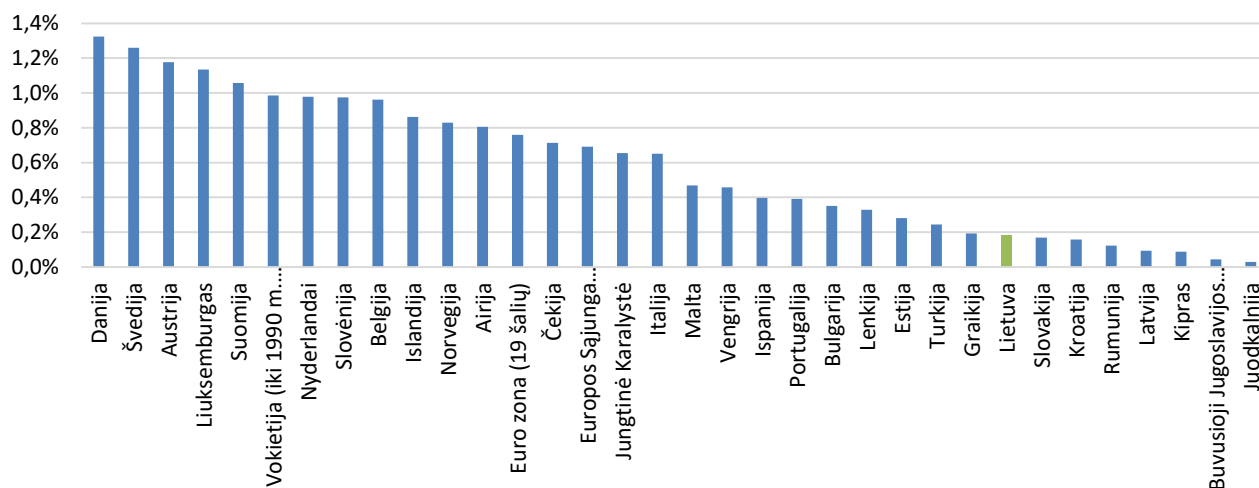
Šaltinis: Eurostat

5 pav. Aktyvios populiacijos dalis aukštojo mokslo MTEP veikloje pagal etatų skaičių 2016 m.

Šaltinis: Eurostat

6 pav. Aktyvios populiacijos dalis privataus sektoriaus MTEP veikloje pagal etatų skaičių 2016 m.

Šaltinis: Eurostat

Verta pažymėti, jog Lietuvos MTEP mokestinės lengvatos yra riboto poveikio, t. y. skatina tik įmones, kurios jau turi ženklų pelną, ir netenkina MTEP veiklas vykdančių įmonių poreikių. Nuo 2008 m. PMĮ 17-1 straipsnyje numatyta MTEP lengvata kasmet pasinaudojo tik apie 200 ūkio subjektų. MTEP išlaidas deklaruoja tik labai mažas įmonių skaičius. Viena iš pagrindinių priežasčių, paskatų gavimas siejasi su didele administracine našta ir rizika, kad gavus pinigus vėliau juos gali tekti grąžinti. MTEP veiklos deklaravimo kultūros trūkumas gali būti tik viena iš priežasčių prastiems MTEP išlaidų deklaravimo rezultatams. Kita priežastis – nepakankamos sisteminės valstybės pastangos šioje srityje. Taip pat įmonės norėdamos pasinaudoti lengvatomis patiria papildomus kaštus, o šie kaštai atsiperka tik įmonėms, kurių investicijos ir pelnas yra pakankamai dideli.

5 lentelė. Verslo įmonių, pasinaudojusių MTEP mokesčių lengvata, skaičius ir pelno mokesčio netekimai mln. Eur 2012–2015 m.

	2012	2013	2014	2015
Verslo įmonių, pasinaudojusių MTEP mokesčių lengvata, skaičius	196	197	152	149
Pelno mokesčio netekimai	4,02	3,76	5,16	7,75

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

6 lentelė. Verslo įmonių, pasinaudojusių MTEP mokesčių lengvata, išlaidos ir bendra MTEP lengvatos suma. mln. Eur 2012–2016 m.

	2012	2013	2014	2015	2016
Bendra MTEP lengvatos suma	41,3	36,3	n. d.	77,5	n. d.
Verslo įmonių išlaidos MTEP	78,9	91,3	123,3	111,2	127,7

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

7 lentelė. MTEP verslo veiklos finansavimo šaltiniai mln. Eur 2013–2017 m.

	2013	2014	2015	2016	2017
Verslo įmonių lėšos	53,145	88,087	77,303	100,502	105,826
Valdžios lėšos	2,375	2,096	2,391	1,703	1,689
Aukštojo mokslo institucijų lėšos	0,087	0,155	0,094	0,071	0,126
Ne pelno institucijų lėšos	2,027	0,299	0,409	0,03	0,037
Užsienio lėšos	26,993	25,699	26,543	12,254	24,615
Iš viso	84,627	116,336	106,74	114,56	132,293

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Kaip matyti iš aukščiau pateiktos lentelės, MTEP įmonių veikla yra pagrįdė finansuojama iš verslo įmonių lėšų. 2013–2017 m. verslo įmonių lėšos MTEP veiklai augo. Daugiausia lėšos išaugo 2014 m. – 35 mln. Eur. Analizuojamu laikotarpiu verslo įmonių išlaidos MTEP veiklai išaugo beveik dvigubai.

Mokestinių lengvatų MTEP konteksto įvertinimas

Inovacijos ir inovacinės veiklos vykdymas prisideda ne tik prie valstybės ekonomikos konkurencingumo bei gerovės, bet ir užtikrina naujų produktų (paslaugų, metodų ir kt.) pažangą, o tuo pačiu reikšmingai prisideda prie naujų, gerai apmokamų darbo vietų kūrimo, privačių šalies ir užsienio investuotojų pritraukimo.

Inovacinės veiklos vykdymas taip pat turi teigiamą įtaką padedant valstybėms pašalinti ekonomikos nuosmukio ir finansų krizės padarinius, skatina ekonomikos atsigavimą. Gausus naujų (iš esmės patobulintų) produktų, paslaugų, procesų, metodų, verslo modelių kūrimas yra tas variklis, kuris atspindi gerai išsivysčiusią valstybę.

Atsižvelgdamas į inovacijų įtaką ir pridėtinę naudą verslo našumui ir piliečių gyvenimo kokybei bei siekį padidinti ekonomikos produktyvumą ir lietuviškos produkcijos konkurencingumą ekonominės krizės laikotarpiu, 2008 m. pabaigoje Seimas priėmė Finansų ministerijos parengtus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimus dėl MTEP mokestinės lengvatos taikymo MTEP veiklą vykdančioms įmonėms.

Tačiau dėl tuo metu buvusios ekonominės krizės, mažėjančių mokesčių surinkimo (pelno mokesčio per pirmą 2009 m. pusmetį surinkta 15 proc. mažiau nei 2008 m. pirmą pusmetį) ir augančio centrinės valdžios biudžeto deficito prioritetą buvo skiriamas toms MTEP investicijoms skatinančioms priemonėms, kurioms reikėtų mažiausiai lėšų iš biudžeto bei kurias įgyvendinti būtų galima greičiausiai.

Tikėtasi, kad MTEP mokestinė lengvata ir jos privalumai paskatins įmones investuoti į MTEP veiklą vykdymą ir tuo pačiu kurti naujas darbo vietas, tačiau atsižvelgiant į statistiką, nuo 2012 iki 2015 m. verslo įmonių, pasinaudojusių MTEP mokesčių lengvata, skaičius nuosekliai mažėjo. Tikėtina, kad MTEP lengvatos įgyvendinimo mechanizmas neatitiko didžiosios verslo subjektų dalies interesų.

Atsižvelgiant į šiuo metu galiojančios MTEP lengvatos reglamentavimą ir taikymo praktiką, galima išskirti šias problemines sritis:

- Didelė administracinė našta siekiant prisitaikyti MTEP lengvatą (reikalavimas turėti MTEP darbų dokumentaciją, daug MTEP sąnaudas pagrindžiančių dokumentų ir kt.);
- MTEP lengvatos (pritaikymo) lankstumo stoka naujoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms, kai įmonės neuždirba pelno (MTEP lengvata pelno mokesčiui pasinaudoja tik pelningos įmonės);
- MTEP lengvatos viešinimo stoka;
- Neužtikrintumas, jog MTEP veikla ir MTEP lengvatos pritaikymas bus neužginčytas VMI specialistų kontrolės veiksmų metu.

Siekiant sumažinti lengvatos taikymo problematiką ir padidinti MTEP lengvatos patrauklumą, 3 skyriuje pateikiamos rekomendacijos.

3 MOKESTINIŲ LENGVATŲ MTEP POVEIKIO ĮVERTINIMAS

Esamų MTEP mokesčių lengvatų poveikis verslo subjektams, šalies ekonomikai ir inovacijoms turi skirtingą efektą. Atskiroms įmonėms, kurios turi pakankamai didelį apmokestinamąjį pelną, kad ši lengvata duotų naudą, ir pakankamą darbuotojų skaičių, gebančių paruošti lengvatai gauti reikalaujamus dokumentus, poveikis gali būti ženklaus. Tačiau poveikis šalies ekonomikai, ekonomikos konkurencingumui ir šalies inovatyvumui išlieka menkas.

Analizuojant poveikį atskiroms įmonėms, šioje studijoje pasitelkiamas UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ pavyzdys. Ši įmonė orientuota į MTEP veiklą ir per pastaruosius penkis metus išaugo daugiau nei du kartus. Siekiant įvertinti MTEP lengvatos galimą poveikį vienai organizacijai, buvo atlikti skaičiavimai.

8 lentelė. UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ pardavimo pajamos, pelnas ir marža 2014-2017 m.

	2014	2015	2016	2017
Pajamos	81.877.244	102.101.352	176.677.706	211.241.367
Pelnas prieš mokesčius	19.120.219	37.976.898	96.041.305	111.491.313
Pelnas	16.252.186	32.280.363	81.635.109	94.767.616
Pelno marža	20%	32%	46%	45%

Atsižvelgiant į UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ pardavimo pajamas 2017 m. ir darant prielaidą, kad įmonė investuoja į mokslinius tyrimus 10 mln. Eur (tarkime visos sąnaudos pripažįstamos MTEP sąnaudomis), įmonė, atskaičiusi tris kartus šias sąnaudas, susimąžina apmokestinamąjį pelną nuo 111,5 mln. Eur iki 91,5 mln. Eur per 2017 m. Tokiu atveju įmonė sumokėtų 13,7 mln. Eur pelno mokesčių, o įmonės pelnas po mokesčių su MTEP lengvata ir atskaičius 10 mln. Eur investicijas siektų 87,8 mln. Eur, t. y. įmonei pritaikoma 30 proc. lengvata investicijoms, kuri yra, tikėtina, pakankamai didelė paskata investuoti ir vykdyti MTEP veiklą.

Tačiau ši lengvata yra patraukli tik tuo atveju, jei atskaitomos sąnaudos už investicijas į MTEP neviršija 2–3 metų (ilgesnis terminas reiškia didesnę politinę riziką, kad lengvata bus panaikinta ir didesni pinigų nuvertėjimą) pelno sumos, t. y. UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ atveju, investicijos į MTEP 2015–2017 m. turi nesiekti 61,4 mln. Eur, priešingu atveju, atskaitymas už šias investicijas bus didesnis nei įmonės pelnas ir lengvatos už šias investicijas reikės laukti ilgesnį laiką, taip mažinant patrauklumą. Turint omenyje 15 proc. reikalaujamą grąžą ir 61,4 mln. Eur investicijas, dabartinė (2015 m. atskaitos taške) MTEP lengvatos vertė siektų 18,4 mln. Eur, palyginus su nominalia lengvata – 13,9 mln. Eur, t. y. efektyvi lengvatos norma sumažėja nuo 30 proc. iki 23 proc. Dėl šios priežasties, įmonės gali būti paskatintos atidėti investicijas į MTEP.

Šalies mastu, MTEP mokesčių lengvatos poveikis nėra didelis. 2017 m. MTEP mokesčių lengvatos suma siekė 1,7 mln. Eur, o visos MTEP investicijos Lietuvoje sudarė 132,3 mln. Eur, t. y. MTEP lengvata sudarė tik 1,3 proc., palyginus su visomis investicijomis šalyje. MTEP lengvatos suma paskatino pavienes įmones investuoti daugiau į MTEP veiklą, tačiau įvertinti, kokios dalies investicijų būtų atsakyta nesant MTEP mokesčių lengvatų – sudėtinga. Taip pat tik 149 įmonės pasinaudojo šia lengvata 2015 m., kai Lietuvoje 2015 m. viso veikė 71,4 tūkst. (AB, UAB, VĮ, SĮ ir kiti, išskyrus IĮ ir fizinius asmenis). Lengvata pasinaudojo tik 0,2 proc. veikiančių įmonių. Atitinkamai, lengvata turi ribotą poveikį ekonomikai, tačiau atskiroms verslo šakoms šis poveikis gali būti reikšmingesnis.

Moksliniams tyrimams ir inovacinei veiklai MTEP mokesčių lengvatų poveikis gali būti gan reikšmingas, tai yra, kai lengvatos siekia iki 30 proc. įmonės atliktų investicijų į MTEP veiklą. Tačiau yra daug faktorių, kurie riboja šios priemonės veiksmingumą, t. y. atsirandanti papildoma administracinė našta, ribotas šios lengvatos žinomumas, sudėtingas atskyrimas su MTEP investicijomis susijusias sąnaudas nuo visų sąnaudų, papildomas laiko faktorius dėl naudos gavimo, inovacijų kūrimo ir produktų prototipų kūrimo infrastruktūros nebuvimas lemia, kad šios lengvatos poveikis yra ribotas ir įmonės, nors ir galėtų, nesinaudoja MTEP lengvata.

MTEP lengvatomis palankiau naudotis didelėms įmonėms, kurios jau yra išitvirtinusios rinkoje ir turi pastovias pajamas bei pelną, ir visiškai nepatrauklios jaunoms įmonėms, kurių pelnas nedidelis arba tokio neturi.

Mokestinių lengvatų derinimas kartu su viešiniu ir infrastruktūros kūrimu privačiam verslui atlikti MTEP veiklą (tiriamai veiklai ar prototipų kūrimui reikalingos infrastruktūros kūrimas), gali duoti didesnę naudą nei tik mokestinių lengvatų didinimas.

4. PROBLEMOS IR REKOMENDACIJOS

1. **MTEP lengvatos viešinimas.** Atsižvelgiant į tai, kad tik maža dalis visų Lietuvos įmonių naudojami MTEP lengvata (pvz., per 2015 m. pasinaudojo tik 149 įmonės iš 71,4 tūkst. veikiančių verslo įmonių), rodo kad valstybės pastangos, viešinant MTEP lengvatos pritaikymo galimybes įvairių verslo sektorių įmonėms, yra nepakankamos.

Todėl siūlytina valstybės atsakingoms institucijomis, pvz., VMI ir MITA dėti didesnes pastangas šviečiant įvairių verslo sektorių įmones (tiek mažas, tiek dideles) apie MTEP lengvatą. Pvz., didesnis bendro pobūdžio seminarų ir renginių (viešinimo), apie MTEP lengvatos pritaikymą įvairiuose verslo sektoriuose, skaičius, informatyvių leidinių ir straipsnių spaudoje apie MTEP lengvatas parengimas, tikėtina, pritrauktų platesnį ratą įmonių, kurios norėtų išgirsti apie šios lengvatos privalumus, jos pritaikymo galimybes ir reikšmingumą prisidedant prie inovacijų kūrimo Lietuvoje.

2. **Administracinės naštos, susijusios su MTEP, sumažinimas.** PMĮ ir kiti teisės aktai nustato bei VMI mokestinių tyrimų ir patikrinimų praktika rodo, kad įmonė, vykdanči MTEP veiklą ir norinti atitinkamą mokestinį laikotarpį (kada patyrė sąnaudas, susijusias su MTEP veiklos vykdymu) pasinaudoti MTEP lengvata, privalo turėti parengtą MTEP darbų dokumentaciją, vesti atskirą MTEP veiklai skirtų sąnaudų apskaitą bei pasirengti papildomus MTEP sąnaudas pagrindžiančius dokumentus (pvz., įvairius žiniaraščius, įsakymus; medžiagų, įrangos, atliekamų tyrimų žurnalus; MTEP rezultatai pagrindžiančius dokumentus ir kt.).

Dažnu atveju jaunų, mažų ir vidutinių įmonių pelningumas nėra didelis (ar įmonės apskritai nepelningos), todėl bet kokia papildoma administracinė našta ir su tuo susiję kaštai, pvz., brangios išorės konsultantų paslaugos (kai įmonės darbuotojai neturi kompetencijos ir įmonės nepajėgios pačios pasirengti dokumentų) padedant identifikuoti MTEP veiklą, pasirengti MTEP darbų dokumentaciją ir identifikuoti sąnaudų rūšis, galimas priskirti MTEP lengvatai, sudaro reikšmingą dalį išlaidų, tenkančių nedidelių MTEP projektų vykdymui. Didelė finansinė našta, susijusi su MTEP veiklų administravimu, ir įmonių darbuotojų kompetencijos trūkumas MTEP srityje sąlygoja žemą MTEP lengvatos įsisavinimą.

Todėl siūlytina:

- supaprastinti administracinius reikalavimus, susijusiu su MTEP lengvatos taikymu pelno mokesčio tikslais. Pvz., mažoms ar vidutinėms įmonėms panaikinti reikalavimą turėti parengtą MTEP darbų dokumentaciją (pvz., kai įmonei tikrai aišku, jog jos vykdyta veikla atitinka MTEP kriterijus) arba ją/jos turinį supaprastinti;
- supaprastinti MTEP sąnaudas pagrindžiančių dokumentų reikalavimus, pvz., sąskaitas už paslaugas, gautas iš universitetų, tyrimų centrų ir kitų su mokslu susijusių institucijų, MTEP veikloms vykdyti vertinti kaip tinkamas MTEP sąnaudas, kurioms nereikia kitų papildomų pagrindžiančių dokumentų;
- teisės aktuose įtvirtinti MTEP veiklas vykdančioms įmonėms paramos priemonę, skirtą padengti paslaugų įsigijimo išlaidas, susijusias su MTEP dokumentacijos ir kitų su MTEP lengvata susijusių dokumentų, parengimu, pvz. „čekių“ tam tikrai sumai (neviršijančiai „de minimis“ sumos, kurią gali skirti valstybė kaip pagalbą Lietuvos ūkio subjektams);
- teisės aktuose, kurie reglamentuoja MTEP lengvatą, įtvirtinti inovacinės įmonės sąvoką, kuri užtikrintų/parodytų, jog tokia įmonė turi gebėjimus identifikuoti MTEP ir atskirti MTEP veiklą nuo kitų veiklų, t. y. tokios įmonės statusas turėtų būti pakankamas pagrindas VMI nekvėsti inoacinės įmonės vykdytų MTEP veiklų. Tačiau, jei VMI specialistams kiltų klausimų dėl MTEP veiklos priskyrimo MTEP, tai

inovacinės įmonės statusą turinčioms įmonės taikyti supaprastintą MITA prašymo formą, skirtą įvertinti vykdytos veiklos atitikimą MTEP;

- taip pat papildyti teisės aktus nuostatomis, įtvirtinančiomis, kad pvz., 10 proc. inovacinės įmonės MTEP sąnaudų būtų automatiškai (be papildomų ekspertinių MITA išvadų) laikomos tinkamomis MTEP sąnaudomis, kurioms būtų galima taikyti MTEP lengvatą.

3. **Prašymo MITA įvertinti MTEP veiklą aiškumas.** Įmonė, kurios atveju nėra aišku (arba VMI kontrolės veiksmų metu), ar jos vykdyta veikla atitinka MTEP veiklos reikalavimus, turi teisę kreiptis su prašymu į MITA siekiant gauti jos vertinimo išvadą dėl įmonės vykdytos veiklos atitikimo MTEP. Prašymo turinio reikalavimus reglamentuoja MITA direktoriaus įsakymas Nr. 2V-72 „Dėl ūkio subjektų vykdomų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklų vertinimo mokslo, inovacijų ir technologijų agentūroje tvarkos aprašo bei rekomendacijų dėl mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros procesų dokumentavimo“ (toliau – Prašymo taisyklės). Prašymas teikiamas elektroninėmis priemonėmis per Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros informacinę sistemą (MTEPIS). Prašymo taisyklės detalizuoja tik prašymo skiltis su pavadinimais, tačiau, koks turinys ir informacija turi būti atskleista nurodytose skiltyse nedetalizuojama nei Prašymo taisyklėse, nei kituose teisės aktuose. Pvz., nekvalifikuotam įmonės specialistui, tikėtina, gali kilti daug klausimų dėl informacijos turinio, kurį reikia atskleisti MITA prašyme. Siekiant aiškumo, siūlytina tobulinti teisės aktus, kurie detaliau atskleistų MITA prašymo, dėl įmonės vykdytos veiklos įvertinimo MTEP, turinio pildymo reikalavimus arba supaprastinti prašymo formą. Alternatyviai, siūlytina parengti užpildyti pavyzdinę MITA prašymo formą, kuri atskleistų turinio reikalavimus bei informacijos pakankamumą.

4. **VMI kompetencijos stiprinimas MTEP srityje.** VMI ir MITA yra vienos iš pagrindinių institucijų, užtikrinančių MTEP lengvatos įgyvendinimą Lietuvoje. Tačiau VMI specialistai (VMI kontrolės veiksmų metu) tikrindami įmones, taikančias MTEP lengvatą, neturi pakankamos kompetencijos vertinti įmonės vykdytą MTEP veiklą/projektą bei su vykdyta veikla susijusių sąnaudų specifikos (dažnai įmonė gauna pasiūlymą kreiptis į MITA dėl įmonės vykdytos veiklos atitikimo MTEP, priešingu atveju, VMI kreiptųsi į MITA pati).

Neužtikrintumas ir baimė, jog nepakankamai kompetentingi (MTEP srityje) VMI specialistai pripažins įmonės vykdytą veiklą kaip neatitinkančią MTEP ir paneigs MTEP lengvatos pritaikymą pelno mokesčio tikslais (papildomai priskaičiuotų baudų ir delspinigių, kurių suma mažoms įmonėms gali būti nepakeliamas finansinis našta), reikšmingai prisideda prie mažo skaičiaus įmonių, kurios naudojasi MTEP lengvata.

Taip pat VMI specialistai, neturintys tinkamos ir/ar pakankamos kompetencijos vertinti įmonių vykdomas MTEP veiklas, neproporcingai apkrauna įmones administracine našta (bei papildomomis sąnaudomis), prašant pateikti perteklinę informaciją ir dokumentus, susijusius su vykdyta MTEP veikla. Todėl siūlytina stiprinti VMI specialistų kompetenciją vertinant įmonių vykdytas MTEP veiklas ir sąnaudas, kurioms taikyta MTEP lengvata, rengti bendrus/periodinius VMI ir MITA specialistų susitikimus ir mokymus.

Taip pat siūlytina:

- VMI kontrolės veiksmų (mokestinio patikrinimo/tyrimo) metu, kai tikrinamas/kvestionuojamas įmonės MTEP lengvatos taikymas, įtraukti kompetentingą MITA specialistą, kuris padėtų VMI specialistams įvertinti įmonės vykdytą MTEP veiklą ir su projektu susijusių išlaidų priskyrimo MTEP pobūdį;
- teisės aktuose įtvirtinti, kad MITA išvada dėl veiklos ir su ja susijusių sąnaudų priskyrimo MTEP būtų pakankamas įrodymas, jog įmonė vykdė MTEP veiklą ir taikė MTEP lengvatą tinkamoms sąnaudoms, t. y. VMI nekvestionuotų MITA išvada pagrįstų MTEP veiklų ir sąnaudų, kurioms taikyta MTEP lengvata.

5. **Išankstinis MITA įvertinimas dėl būsimo MTEP projekto.** Pagal Prašymo taisykles įmonė, kuriai nėra aišku, ar jos vykdyta veikla atitinka MTEP veiklos kriterijus (tuo pačiu galimybę taikyti MTEP lengvatą pelno mokesčio tikslais) gali kreiptis su prašymu į MITA tik dėl užbaigtos MTEP veiklos/projekto.

Šiuo atveju, MTEP lengvata neveikia kaip skatinamoji priemonė įmonėms investuoti ir vystyti naujus produktus (paslaugas), nes įmonė prieš pradėdama (ar svarstydama pradėti) MTEP veiklą nėra užtikrinta, kad jos vykdoma veikla ir rezultatas bus inovatyvūs MTEP požiūriu. Tikėtina, kad užtikrintumo stoka įtakoja įmonių sprendimus nevystyti MTEP veiklą ir nesinaudoti MTEP lengvata.

Siūlytina tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius prašymų teikimą MITA dėl vykdytos veiklos pripažinimo MTEP, įtvirtinant galimybę įmonei iš anksto pasitikrinti, ar jos veikla pagal pateiktus faktus ir aplinkybes atitiktų MTEP veiklą.

6. **VMI ir MITA išankstinis pritarimas dėl MTEP lengvatos taikymo.** Galiojantys teisės aktai įtvirtina mokesčių mokėtojų teisę kreiptis į VMI su prašymu pritari jo siūlomam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui. Galimybė įmonėms iš anksto raštu pasitvirtinti MTEP lengvatos taikymą dėl ateityje vykdytinos MTEP veiklos ir tai, jog VMI kontrolės veiksmų metu nekvestionuos įmonės vykdytos veiklos, akivaizdžiai atitinkančios MTEP kriterijus, turėtų reikšmingai prisidėti prie didesnio skaičiaus įmonių, kurios taikytų MTEP lengvatą, ir, tuo pačiu, inovacijų plėtros Lietuvoje.

Siūlytina tobulinti teisės aktus aiškiai įtvirtinant galimybę įmonėms, planuojančioms vykdyti MTEP veiklas, iš anksto raštu pasitvirtinti su VMI (ir įtraukus MITA į prašymo nagrinėjimą) dėl MTEP lengvatos taikymo ateityje vykdomiems MTEP projektams, atitinkantiems MTEP kriterijus (pagal pateiktas faktines aplinkybes).

Alternatyviai, MITA galėtų atlikti ne tik užbaigtų (vykdomų) bet ir nepradėtų (bet dar planuojamų) MTEP veiklą, kurias įmonės planuoja ir svarsto vykdyti, vertinimą. Išankstinis MITA veiklos pripažinimas MTEP veikla turėtų (galėtų) būti nekvestionuojamas VMI patikrinimo metu. Tokia priemonė turėtų būti įtvirtinta aktualiuose, su MTEP lengvata, susijusiuose teisės aktuose.

7. **Inovacijų sąvokos ir su inovacijomis susijusios lengvatos įtvirtinimas PMĮ.** Šiuo metu galiojanti MTEP lengvata yra skirta moksliniais tyrimais paremtos veiklos vykdymui, kurios tikslas – siekis sukurti (iš esmės patobulinti) naujus produktus ir procesus. Tačiau įmonės kuria ir tobulina esamus ir naujus produktus bei procesus nevykdydamos mokslinių tyrimų ir, tuo pačiu, prisideda prie konkurencingumo ir našumo didinimo Lietuvoje.

Todėl siūlytina:

- PMĮ įtvirtinti inovacijų (inovacinės veiklos) sąvoką (kaip įtvirtinta Technologijų ir inovacijų įstatyme, pvz., inovacinė veikla – siekis vykdyti veiklą, kurios tikslas yra naujai sukurti ar iš esmės patobulinti produktus ar procesus, įskaitant gamybos, statybos, dizaino (ir kitus kūrybinės veiklos), konstravimo ar kitus procesus, naujus verslo, darbo vietos organizavimo ar išorinių ryšių metodus, įdiegtus į rinką, viešojo valdymo, socialinę, kultūros sritį, sukurti naujus darbuotojų mokymų metodus,) ir taikyti inovacijų lengvatą įmonėms, vykdančioms inovacinę veiklą, panašią į galiojančią MTEP lengvatą (padidintų sąnaudų lengvatą). Siekiant, jog lengvata efektyviau veiktų, būtina, kad inovacinės veiklos sąvokoje būtų apibrėžtas siekio motyvas vykdyti inovacinę veiklą, t. y. įmonė, kuri siekė vykdyti inovacinę veiklą (ir dėl to patyrė sąnaudų), tačiau rezultatai buvo nesėkmingi, tai tokia įmonė, vis vien, būtų laikoma vykdžiusia inovacinę veiklą ir sąnaudoms, patirtoms tos veiklos vykdymui, galėtų taikyti inovacijų lengvatą. Pvz., įmonė, siekianti vykdyti inovacinę veiklą, galėtų atskaityti tinkamas, su inovacine veikla susijusias sąnaudas du kartus (pvz. kaip šiuo

metu PMI (28 str.) galiojanti lengvata paramai – iš pajamų leidžiama du kartus atskaityti išmokas, tačiau ne didesnes kaip 40 procentų mokesčio mokėtojo pajamų, apskaičiuotų iš pajamų atėmus neapmokestinamąsias pajamas, leidžiamus atskaitymus ir ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus, išskyrus paramą ir ankstesnių metų mokestinių laikotarpių nuostolius).

- Siekiant palengvinti inovacijų lengvatos administravimą ir užkardyti piktnaudžiavimą, nustatyti maksimalią inovacijų lengvatos ribą, kuri galėtų būti tam tikras procentas nuo pardavimų arba apmokestinamojo pelno, pvz., 2 proc. nuo pardavimo pajamų arba 5 proc. nuo apmokestinamojo pelno.
- Tinkamų sąnaudų pavyzdžiai galėtų būti darbuotojų, dalyvavusių inovacijų projekte, darbo užmokesčio ir susijusių mokesčių sąnaudos, tyrimų ir konsultacijų iš mokslo institucijų ir nesusijusių įmonių sąskaitos faktūros, sąnaudos medžiagoms ir mažos vertės inventoriui. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo išlaidoms lengvata nebūtų taikoma.
- Vykdytos veiklos atitikimą inovacinei veiklai galėtų patvirtinti, pvz., neaudituojamoms įmonėms įsakymu – įmonės 3 darbuotojų komisija, o audituojamoms įmonėms – auditoriai. Įmonės darbuotojų komisijos ir auditorių patvirtinimas turėtų būti nekvestionuojamas VMI specialistų kontrolės veiksmų metu, pvz., kaip MITA išvada dėl veiklos atitikimo MTEP.
- Investicinės veiklos lengvatoje įtvirtinti nuostatas, kad nauji startuoliai, kurie patyrė inovacinės veiklos sąnaudų ir apskaičiavo mokestinį nuostolį, turi teisę ribotą laikotarpį (pvz., 5 metus) padengti menamą apskaičiuotą pelno mokesčio sumą nuo dvigubos inovacinės veiklos sąnaudų sumos su kitais mokėtiniais mokesčiais (pvz., GPM, PVM). Pvz., dvigubą sąnaudų, patirtų inovacinei veiklai, sumą padauginti iš pelno mokesčio tarifo (15 proc.) ir gautą sumą sudengti su mokėtinu PVM arba GPM. Atitinkamai, pasinaudojus tokia užskaita, keliamų mokestinių nuostolių sumažėtų.
- Taip pat įtvirtinti apsaugos mechanizmą, kad inovacinės veiklos lengvata negalietų susijusių asmenų įkurtoms įmonėms, kurių tikslas mokestinės naudos siekimas. Taip pat susijusių asmenų išlaidos inovacijų lengvatai nebūtų pripažįstamos arba griežtai ribojamos, pvz., iki 10 proc. visų inovacijų išlaidų.
- Didelę MTEP veiklos sąnaudų dalį sudaro MTEP veiklą vykdančių darbuotojų (mokslininkų, tyrėjų, kt.) užmokesčio sąnaudos, kurios stabdo įmones vykdyti ir investuoti į MTEP veiklas. Todėl siekiant skatinti įmones investuoti į MTEP veiklą vykdymą, siūlytina teisės aktuose įtvirtinti lengvatą, skirtą mokesčių, susijusių su MTEP veiklos vykdytojų (tyrėjų, mokslininkų) darbo užmokesčio apmokestinimu, kompensavimui. Pvz., įtvirtinti lengvatą, sumažinančią MTEP projektus vykdančių darbuotojų (tyrėjų, mokslininkų) atlyginimams tenkančias socialinio draudimo įmokas.

8. **MTEP lengvatos taikymas naujiems startuoliams.** Dažnai pirmais veiklos metais startuoliai neuždirba pelno ir pelno mokesčio nemoka, t. y. apskaičiuoja mokestinį nuostolį. Todėl šiuo metu galiojanti MTEP lengvata neskatina startuolių (daugiau) investuoti į MTEP veiklą vykdymą bei kurti/iš esmės tobulinti naujus produktus ir paslaugas.

Siūlytina papildyti MTEP lengvatą reglamentuojančius teisės aktus nuostatomis, įtvirtinančiomis galimybę naujiems startuoliams, kurie patyrė MTEP sąnaudų (vykdant MTEP veiklą) ir apskaičiavo mokestinį nuostolį, galimybę ribotą laikotarpį (pvz., 5 metus) padengti menamą apskaičiuotą pelno mokesčio sumą nuo trigubos MTEP sąnaudų sumos su kitais mokėtiniais mokesčiais (pvz., GPM, PVM). Pvz., trigubą sąnaudų, patirtų MTEP veiklai, sumą

padauginti iš pelno mokesčio tarifo (15 proc.) ir gautą sumą sudengti su mokėtiniu PVM arba GPM. Atitinkamai, pasinaudojus tokia užskaita, keliamų mokesčių nuostolių sumažėtų.

Taip pat siūlytina papildyti MTEP lengvatą reglamentuojančius aktus nuostatomis, kurios leistų pelną uždirbantiems startuoliams taikyti mokesčių kreditą (pasirinktinai vietoj galiojančios padidintų sąnaudų lengvatos), pvz., startuolis, vykdamas MTEP veiklą, galėtų sumažinti mokėtiną darbuotojų socialinio draudimo įmoką suma, kuri atitinka 10 proc. sumą nuo darbuotojams, vykdytams MTEP veiklą, išmokėto darbo užmokesčio.

9. **Mokesčių kreditai veikiančioms įmonėms.** Planuojant didelės apimties investicijas jau įsitvirtinusioms įmonėms, kurios negalėtų pilnai pasinaudoti esamomis mokesčinėmis lengvatomis, tikslinga būtų įvesti mokesčių kreditus, atidedančius šių mokesčių mokėjimą. Tai santykinai sumažintų kapitalo kainą įmonėms ir leistų ilgu laikotarpiu neprarasti mokesčių pajamų tuo tarpu paskatinant investuoti į MTEP.

Jeigu būtų siekiama kompensuoti biudžeto praradimus dėl sumažėjusio pelno mokesčio įplaukų įmonėms naudojantis MTEP lengvata ir inovacijų lengvata, būtų galima svarstyti kompensacines priemones, t. y. tam tikrų pelno mokesčio lengvatų panaikinimą arba apribojimą, pvz., specialiųjų kredito įstaigų ir draudimo įmonių atidėjinių sumažinimą (PMĮ 27 str.), narių mokesčių įnašų ir įmokų panaikinimą (PMĮ 29 str.).